

Nr 157.

Av herr **Ohlin**, om sänkning av tullen å vissa inom byggnadsindustrien använda varor.

Det är allmänt erkänt att byggnadsindustrien ur konjunktursynpunkt måste räknas som en av våra nyckelindustrier. Statsmakterna och kommunerna hava också genom en rad åtgärder visat sig behjärta den stora socialpolitiska vikten av att åstadkomma goda bostäder till rimlig kostnad. Vidare vittnar årets statsverksproposition på punkt efter punkt om det faktum, att byggnadsarbeten, vilkas betydelse ingen ifrågasatt, måste anstå på grund av de alltför stora utgifterna. Slutligen blir lantbrukets nybyggnadsbehov svårt hämmat av de höga priserna.

Ett flertal av de tekniska, ekonomiska och sociala spörsmålen i samband med byggnadsverksamheten befinna sig sedan 1934 under utredning av nämnda års byggnadsindustrisakkunniga. Däremot ingår det icke i denna kommittés uppdrag att undersöka, huruvida byggnadsverksamheten skulle kunna förbilligas genom att sänka tullsatserna på byggnadsmaterial. Av bifogade bilaga framgår, att det stora flertalet byggnadsmaterial äro belagda med tull och att dessa tullsatser i åtskilliga fall äro anmärkningsvärt höga. Det är sålunda obestridligt att det förtjänar undersökas, huruvida icke en omprövning av dessa tullsatser skulle kunna påvisa möjligheter till tull-lindringar, som ledde till sänkta byggnadskostnader utan att äventyra räntabiliteten hos de svenska företag som producera byggnadsmaterial. Det kan visserligen sägas, att ifrågasatta tull-lindringar icke kunna medföra mera än en jämförelsevis ringa sänkning av de totala kostnaderna för byggnadsproduktionen, men när man erinrar sig byggnadsindustriens väldiga betydelse för hela folkhushållet blir det klart, att även en ringa sänkning av byggnadskostnaderna får en jämförelsevis stor betydelse för det hela.

Med anledning av det anförda och med särskilt framhävande av vikten att stimulera ifrågavarande nyckelindustri för den händelse att symptomen på en konjunkturavmattning skulle tilltaga i styrka och antal, får jag härmed hemställa,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, dels om en utredning av möjligheterna att sänka byggnadskostnaderna genom tull-lindringar på sådana byggnadsvaror där så utan olägenhet kan ske, dels om framläggande för riksdagen av de förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 23 januari 1938.

Bertil Ohlin.

Bilaga.

Byggnadsvaror kunna hänföras till nedanstående industriella huvudgrupper:

1. Järn- och metallindustrien,
2. Jord- och stenindustrien,
3. Trävaruindustrien,
4. Papp- och pappersindustrien,
5. Kemisk-tekniska industrien.

Samtliga de fyra förstnämnda industrigrupperna använda så gott som uteslutande inhemska råvaror, varemot den kemisk-tekniska industrien, särskilt vad det gäller för byggnadsändamål avsedda fabrikat bearbetar importerade råvaror.

1. Järn- och metallindustrien.

Hit hänförliga byggnadsmaterial utgöres av arbeten:

- a) av gjutjärn,
- b) » smidbart järn,
- c) » andra oädla metaller samt
- d) » maskiner och apparater.

Arbeten av *gjutjärn* utgöres av rör för avloppsledningar, kaminer, spislar, värmeledningspannor, radiatorer, samt emaljerat sanitetsgods, såsom slasktrattar, diskhoar, tvättställ m. m.

Arbeten av *smidesjärn* utgöres av balkar och armeringsjärn, plåt för takbetäckning o. dyl., korrugerad plåt, vattenledningsrör, isoleringsrör för elektriska ledningar s. k. Bergmannsrör, spik, beslag för fönster och dörrar, lås, emaljerat sanitetsgods, plåtradiatorer m. m.

Arbeten av *andra oädla metaller* utgöres av elektrisk ledningstråd, armatur för gas, vatten och värme, samt elektricitet m. m.

Maskiner och apparater utgöres av hissar, ventilatorer, gas- och elektricitetsmätare, kylskåp m. m.

De flesta av de här angivna artiklarna ingå även i annan produktion än husbyggnads, varför det är omöjligt, att ur den officiella handels- och industristatistiken utläsa den ungefärliga förbrukningen, liksom det ej låter sig göra att beräkna det å artiklarna i fråga påvilande tullskyddet. Särskilt de tyngre varuslagen såsom balkar, rör och dylikt äro emellertid tullfria, varjämte en hel del av de mindre förädlade varuslagen belastas med jämförelsevis låga tullar. Anmärkningsvärt höga tullar förekomma endast för emaljerat sanitetsgods av gjutjärn och plåt samt s. k. Bergmannsrör och galvaniserad plåt, för vilka samtliga artiklar tullen utgör c:a 35 % av importmedelvärdet.

2. Sten- och jordindustrien.

Hit hänförliga byggnadsmaterial utgöres av:

- a) arbeten av sten,
- b) gips, krita och cement samt arbeten av cement,
- c) lervaror,
- d) glasvaror.

Av arbeten *av sten* användas icke numera granit och liknande stenarter i samma utsträckning som förut för grund- och sockelarbeten. Särskilt i städerna har den naturliga stenen för sagda ändamål ersatts med betong. I trappor däremot förekommer i stor utsträckning marmor och kalksten, liksom också till golvbetäckning. Härtill användes såväl inhemska som importerade råvaror, varvid är att märka, att dessa äro tulfria.

Av gips, krita och cement tillverkas bränd gips icke inom landet. Importen därav uppgick år 1936 till c:a 8 000 ton med ett värde av c:a 400 000 kronor. Tullen utgår med 40 öre för 100 kg, motsvarande c:a 8 % av varuvärdet. En del av den brända gipsen användes emellertid för industriellt och annat ändamål. Slammad krita är föremål för inhemsk produktion, varjämte en ej obetydlig import, ävensom export förekommer. Förbrukningen uppgick år 1932 till c:a 11 000 ton med ett värde av 800 000 kr., år 1936 till c:a 14 500 ton med ett värde av c:a 1 milj. kronor. Tullen utgör c:a 20 % av medelvärdet. Cementförbrukningen uppgick år 1932 till c:a 426 000 ton med ett värde av c:a 14,6 milj. kr., år 1936 till c:a 768 000 ton resp. 22,5 milj. kr. En jämförelsevis obetydlig import därav har förekommit, de senaste åren utgörande c:a 2 % av förbrukningen. Exporten däremot har varit avsevärt större, utgörande 1935 och 1936 c:a 5 % av tillverkningen. Anmärkningsvärd är emellertid den stora skillnaden i importens och exportens medelvärden, vilka de senaste åren för importen utgjort c:a 3 öre per kg och för exporten endast 1,7 öre. Då endast en del av cementförbrukningen faller på produktionen av hus och denna förbrukning knappast låter sig beräknas är det ej möjligt angiva belastningen för sagda produktion av cementtullen.

Av arbeten av cement för husbyggnadsändamål förekommer förutom vanliga betongarbeten, som företagas direkt på platsen, tillverkning av konstgjord sten, rör samt eternit m. m. Till konstgjord sten torde få räknas gasbetong och olika slag av plattor och stenar av koksaska, sand o. d. samt cement. Tidigare importerades från Tyskland rätt avsevärda kvantiteter s. k. pimpstenstegel, men denna import har numera så gott som upphört till följd av dels höjd tull, dels gasbetongens ökade användning. Av arbeten av cement har emellertid eterniten endast något större intresse ur tullsynpunkt, enär densamma dels tillverkas inom landet, dels importeras i större utsträckning. Förbrukningen därav uppgick år 1932 till c:a 10 600 ton med ett värde av c:a 1,7 milj. kr. Härav importerades c:a 3 000 ton. År 1936 steg förbrukningen till c:a 31 600 ton med ett värde av c:a 4,9 milj. kr. Importen uppgick sagda år till c:a 12 500 ton och i % av importmedelvärdet utgjorde tullen 12,5 %.

Av lervaror intager murtegel och taktegel kvantitativt den förnämsta platsen. Sålunda tillverkades av murtegel år 1932 c:a 470 000 ton med ett värde av c:a 7,9 milj. kronor och av taktegel c:a 112 000 ton med ett värde av 4 milj. kr. År 1936 steg tillverkningen av murtegel till c:a 820 000 ton med ett värde av c:a 14,5 milj. kr. och taktegel till c:a 162 000 ton med ett värde av c:a 6 milj. kr. Tullen för murtegel utgör c:a 6 % av medelvärdet, och för taktegel c:a 8 %. Importen såväl som exporten av artiklarna ifråga har varit högst obetydlig. Till lervaror får även räknas golv- och väggplattor samt keramiskt sanitetsgods. Av golv- och väggplattor tillverkades år 1932 c:a 1 500 ton med ett värde av c:a 1,5 milj. kr., år 1936 c:a 6 000 ton med ett värde av 2,6 milj. kr. Förbrukningen uppgick till c:a 5 900 år 1932 resp. 8 800 ton år 1936, varför en betydande import förekommit. I % av import-

medelvärdet år 1936 har tullen utgjort c:a 50 %. Keramiskt sanitetsgods tillverkas endast i mycket liten utsträckning inom landet, varför importen ungefär svarar mot förbrukningen. Denna utgjorde sålunda år 1932 c:a 1 700 ton med ett värde av 1,5 milj. kr. och 1936 2 800 ton resp. 2,6 milj. kr. Tullen i % av importmedelvärdet uppgick till c:a 10 %.

Av glasvaror har endast fönster- och spegelglas intresse i föreliggande fall. Härav tillverkas fönsterglas i stor utsträckning inom landet, varemot spegelglas, huvudsakligen bestående av s. k. butiksfönster, till övervägande grad importerats. År 1932 uppgick hela förbrukningen av fönster och spegelglas till 15 000 ton med ett värde av c:a 5,4 milj. kr. År 1936 hade förbrukningen stigit till c:a 25 000 ton med ett värde av 7,3 milj. kr. Tullen i % av importens medelvärde har för fönsterglas uppgått till 40 à 50 % och för spegelglas till 15 à 20 %. I % av exportens medelvärde beräknas tullen de senaste åren till ej mindre än 60 à 70 %.

3. Trävaruindustrien.

De fabrikat som i föreliggande fall inom trävaruindustrien tilldraga sig uppmärksamhet äro:

- a) hyvlade bräder,
- b) byggnadssnickerier,
- c) plywood,
- d) parkett.

Av *hyvlade bräder* tillverkades år 1932 c:a 640 000 ton med ett värde av c:a 48 milj. kr. och år 1936 830 000 ton med ett värde av c:a 70 milj. kr. Härav exporterades år 1932 60 % och år 1936 48 %. Någon import har ej förekommit, beroende på den höga tullen, vilken i % av exportmedelvärdena uppgått till 50, 60 ända upp till 70 %.

Tillverkningen av byggnadssnickerier, omfattande dörrar, fönsterbågar och fönsterkarmar, profilerade lister, trätrappor, färdiga trähus och andra ej specificerade byggnadssnickerier, uppgick år 1932 till c:a 71 000 ton med ett värde av c:a 24 milj. kronor och år 1936 till 206 000 ton med ett värde av c:a 50 milj. kr. Någon import har i stort sett ej förekommit, varemot exporten i vikt år 1932 utgjort 13,5 och 1936 7,6 % av förbrukningen. Tullen i % av exportmedelvärdena har beräknats för 1932 till 14,7 % och för 1936 till 16,7 %.

I den officiella industri- och handelsstatistiken redovisas såväl plywood av furu och gran som av andra träslag. För byggnadsändamål har endast det förstnämnda slaget intresse. År 1932 utgjorde tillverkningen därav c:a 11 000 ton med ett värde av c:a 4,3 milj. kr. och år 1936 20 000 ton resp. 7,2 milj. kr. Härav exporterades år 1932 i vikt 38,7 % och 1936 42,5 %. I % av exportmedelvärdet har tullen beräknats till 32,3 % år 1932 och år 1936 till 42,5 %.

Tillverkningen av parkett utgjorde år 1932 5 270 ton med ett värde av c:a 3,0 milj. kr. och år 1936 8 510 ton med ett värde av c:a 4,4 milj. kr. Någon nämnvärd vare sig import eller export har ej förekommit. Tullen i % av tillverkningens medelvärde har utgjort för år 1932 52,6 % och år 1936 57,7 %.

4. Papp- och pappersindustrien.

Till papp- och pappersindustrien hänföres av byggnadsmaterial:

- a) takpapp,
- b) s. k. träfiberplattor,
- c) tapeter.

Av *takpapp* tillverkades år 1932 c:a 20 000 ton med ett värde av c:a 4,7 milj. kr. år 1936 c:a 36 500 ton resp. 7,8 milj. kr. Såväl import som export har de senaste åren varit jämförelsevis obetydlig. Tullen å tillverkningens medelvärde har utgjort c:a 5 %.

Tillverkningen av s. k. *träfiberplattor* utgjorde år 1932 c:a 19 000 ton med ett värde av c:a 6,2 milj. kr. År 1936 uppgick densamma till ej mindre än c:a 63 000 ton med ett värde av c:a 16,4 milj. kr. År 1936 exporterades 30,1 % av förbrukningen och tullen samma år i % av tillverkningens medelvärde uppgick till 19,2 %.

Tillverkningen av *tapeter* utgjorde år 1932 c:a 3 600 ton med ett värde av 5,2 milj. kr. År 1936 uppgick densamma till c:a 4 500 ton med ett värde av c:a 6,7 milj. kr. I % av tillverkningens medelvärde har tullen beräknats till 27,6 % år 1932 och 27,4 % år 1936. Någon nämnvärd vare sig import eller export har ej förekommit.

5. Kemisk-teknisk industri.

Byggnadsmaterial, hänförligt till kemisk-teknisk industri, utgöres av:

- a) linolja,
- b) lacker, fernissor, färger etc.,
- c) linoleummattor.

Tillverkningen av *linolja* uppgick år 1932 till c:a 6 800 ton med ett värde av c:a 2,9 milj. kr., år 1936 till resp. 6 000 ton och 2,5 milj. kr. En jämförelsevis betydande import har de senaste åren förekommit. Sålunda infördes år 1936 2 400 ton med ett värde av 1,1 milj. kr. I % av importens medelvärde utgjorde tullen år 1932 18,9 % och år 1936 15,2 %.

Av *lacker, fernissor* och *färger* förekomma en hel del olika slag, vilka icke blott användas inom byggnadsproduktionen utan även för andra ändamål såsom till möbler, fartyg o. d., och då föga överensstämmelse existerar mellan handels- och industristatistiken, är det ej möjligt, att ens angiva den totala produktionen.

Av *linoleummattor* tillverkades år 1932 4 255 ton med ett värde av c:a 5,7 milj. kr. och år 1936 6 089 ton med ett värde av c:a 7,1 milj. kr. Någon nämnvärd export har ej förekommit, varemot importen varit något högre än den inhemska tillverkningen. Tullen i % av införselns medelvärde uppgick år 1932 till 21,4 % och år 1936 till 27,2 %.

